

OTDK-dolgozat

2025

NEUMANN JÁNOS EGYETEM
MNB INTÉZET: FENNTARTHATÓ PÉNZÜGYEK KÖZPONT
NEMZETKÖZI GAZDASÁG ÉS GAZDÁLKODÁS MESTERSZAK



- HÉJARÖPTŰ GALAMBLELKŰSÉG? –
JEGYBANKI DÖNTÉSHOZÓK EGYÉNI MUNKAFORMÁLÓ
KARAKTERISZTIKÁJA

- HAWK FLIGHTED PIEGON SOULFULNESS? -
INDIVIDUAL WORK-SHAPING CHARACTERISTICS OF
CENTRAL BANK GOVERNORS

Iván Dávid

Konzulens: Vonnák Balázs

Kézirat lezárása: 2024.04.16.

Tartalomjegyzék

Köszönetnyilvánítás.....	
Absztrakt.....	
1. Bevezetés.....	1
2. Tanulmányozott szakirodalmak bemutatása.....	3
2.1. Tengerentúli madártávlat közelebbről: Galamb-héja spektrum.	3
2.2. Döntéseink mögötti emberi motivációk: Szocializáció.....	3
2.2.1. Válságok, fiatal kor	3
2.2.2. Végzettség, tapasztalat	6
2.2.3. Nem	7
2.2.4. Hivatali idő	8
2.3. Néhány endogén egzotikumról	9
2.3.1. Horoszkóp.....	9
2.3.2. Onomasztika	11
3. Kutatáshoz felhasznált adatok ismertetése.....	13
3.1. Jegybankelnökök karakterisztikus adatai	14
3.2. Kutatáshoz felhasznált makroadatok	14
4. Alkalmazott módszertan.....	15
5. EMPIRIKUS KUTATÁS EREDMÉNYEI.....	17
5.1. Eredmények ismertetése előtti jellemzők	17
5.2. Eredmények az inflációra	17
5.2.1. Infláció eredményeinek összesítése.....	17
5.3. Eredmények a GDP-növekedésre	20
5.3.1. GDP eredményeinek összesítése	20
5.4. Eredmények az munkanélküliségre.....	24
5.4.1. Munkanélküliség eredményeinek összesítése	26
5.5. Eredmények összefoglalása:	29
Hivatali idő:	29
Végzettség	29
Kezdőbetű.....	29
Nem	29
Fiatalkori infláció, GDP	30
Horoszkóp.....	30
6. ÖSSZEFOGLALÁS:.....	31
Irodalomjegyzék	33

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. TÁBLÁZAT: JEGYBANKELNÖKRE JELLEMZŐ KARAKTERISZTIKÁK FIX HATÁSOKKAL VÉGZETT REGRESSZIÓ EREDMÉNYEI (CPI).....	18
2.TÁBLÁZAT: JEGYBANKELNÖKRE JELLEMZŐ KARAKTERISZTIKÁK FIX HATÁSOKKAL VÉGZETT REGRESSZIÓ EREDMÉNYEI (GDP).....	21
3.TÁBLÁZAT: JEGYBANKELNÖKRE JELLEMZŐ KARAKTERISZTIKÁK FIX HATÁSOKKAL VÉGZETT REGRESSZIÓ EREDMÉNYEI (MUNKANÉLKÜLISÉG)	25

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönöm konzulensem „galamblelkűségét”, akinek köszönhetően iránymutatásával és segítségével elkészülhetett ez a dolgozat. Hálás vagyok a támogatásért és az új ismeretekért, amelyeket nyújtott nekem ezen az úton.

Köszönöm!

ABSZTRAKT

Hogyan befolyásolja a jegybankelnök személye a monetáris politikát és azon keresztül a gazdasági folyamatokat. Ennek a kérdésnek a megválaszolásához 140 ország és 1337 jegybankelnök 1970-2022 közötti adatait tartalmazó adataiból összeállított paneladatbázist használtam, fix hatásokkal végzett regresszió számításához. Kutatásom lehetséges választ kerestem, hogyan alakult az infláció, a GDP és a munkanélküliség azokban az években, amelyeket egy adott karakterisztikákkal rendelkező jegybankelnök töltött hivatalban. Ha az infláció magasabb volt és a GDP növekedése is jelentős volt, miközben a munkanélküliség alacsony volt, arra lehet következtetni, hogy a jegybankelnök inkább "galamb" hozzáállást képviselt. Ellenkező esetben, ha az infláció alacsonyabb volt és a GDP növekedése stagnált vagy csökkent, miközben a munkanélküliség magasabb volt, arra lehet következtetni, hogy inkább "héja" hozzáállást képviselt. Karakterisztikák eredményeit tekintve az, hogy közgazdász végzettségű-e a jegybankelnök, valamint, hogy hány éve van hátra hivatali idejéből közepes szignifikanciaszinten hatást mutatott. A nem közgazdász végzettségű jegybankelnökök és a minél több hivatali idővel rendelkező jegybankárok szignifikánsan szigorúbb monetáris politikát folytatnak, azaz „héjábbnak” bizonyultak. A kezdőbetűnek bizonyos hatása a jegybankelnökök döntéseire, hogy minél inkább Z felé haladunk, annál inkább lesz a jegybankelnök „galambabb” különösen a munkanélküliség és a GDP tekintetében. A nem is befolyásolhatja a döntéseket, azaz a nők „héjábbnak” bizonyultak, különösen a munkanélküliség esetében. A fiatalkori tapasztalatok, például az infláció és a GDP észlelése, nem mutatott ki szignifikáns hatást a makrogazdasági változókra. A jegybankelnök csillagjegye is esetenként szignifikánsan magyarázóváltozónak bizonyult. Becslések közül például szignifikánsan magasabb munkanélküliséggel párosítható, a „Mérleg” csillagjegy mint a „Bak”.

1. BEVEZETÉS

Karakterisztikák, a héjaságon galambszágon keresztül hatnak-e az inflációra, GDP-re munkanélküliségre? Bár elsőre talán furcsának tűnhet, hogy a madarak viselkedése hogyan kapcsolódik a gazdasági folyamatokhoz, viszont érdekes megfigyelni, hogy a természet és a gazdaság közötti kapcsolatok milyen módon játszódhatnak le.

A héja konfrontatív jellemzői és ragadozó viselkedése például hasonlóságot mutat a keményebb gazdaságpolitikai állásponttal, amelyek a megszorító intézkedésekre és az árstabilitás miatti monetáris szigorra összpontosítanak. Ezzel szemben a galamb békeparti jellegével és társas viselkedésével összefüggésbe hozható a kevésbé konfrontatív gazdaságpolitikai megközelítéssel, minthogy a minél nagyobb közjó eléréséért támogassa a gazdasági növekedést vagy csökkentse a munkanélküliséget.

Az ember létezése mindig is szorosan összekapcsolódott a környezetével, legyen az fizikai, társadalmi vagy gazdasági jellegű. Ahogy az egyén életútja kibontakozik, úgy formálja és formálják az őt körülvevő tényezők, legyenek az a családtagok, gazdasági helyzet vagy a társadalom általános viszonyai akár. A hivatali idő hossza, az egyén végzettsége, nevének kezdőbetűje, neme vagy akár a horoszkóp mind olyan tényezők, amelyek mélyen kapcsolódnak az egyén személyiségéhez és környezetéhez. Ezek a jellemzők, bár néha rejtve maradnak vagy alábecsülik őket, valójában tudatalatt meghatározzák döntéseink és cselekedeteink irányát, úgy, mint a tanácsúlésen székelő jegybankelnök döntését is.

Előzőek alapján már egyértelművé válhatott, hogy a kutatási kérdés nem a monetáris politikai döntések objektív háttérének megértését célozza, hanem annak extrinzik, szubjektív döntéshozatali és a viselkedésbeli összetettségének feltárását célozza. Így a kutatás nemcsak a viselkedés közgazdasági, hanem a pszichológiai és szociológiai aspektusokat is érint.

A jegybankelnök személyisége döntő szerepet játszik abban, hogy az adott jegybankok milyen jellegű monetáris politikát alkalmaznak, legyen az szigorú vagy laza. Mindezen politika megértéséhez előbb a jegybankelnököt, mint döntéshozót szükséges megértenünk, hogy az hogyan viszonyul különböző makroadatokhoz, melyek azok a pontok, amelyek érzékenyen érintik. Hogy feltárjuk ezt a viszonyt előbb a döntéshozó embert, azaz a jegybankelnököt szükséges megértenünk. Közelebb kerülhetünk annak megértéséhez, ha személyiségét vizsgáljuk az elérhető adatok felhasználásával, mint például hivatali idő, végzettség, nem, fiatalkori tapasztalatok vagy akár a horoszkóp vagy a

kezdőbetű. Kutatásomban célom, hogy megbecsüljem ezeknek a karakterisztikáknak a hatását a makrováltozókra, így az eredményeként megkapni, hogy az adott jellemzők hogyan befolyásolják később az inflációt, a GDP és a munkanélküliség alakulását.

Hogy ezen hatásokat vizsgálhassam, a világ minden jegybankelnökének az összehasonlíthatóvá tételére törekedtem, így a kutatási kérdésem megválaszolásához karakterváltozókat gyűjtöttem össze, személyes preferenciáknak összehasonlíthatósága érdekében.

Az előző kutatások általában,

1. egy országra specializáltan végeztek becsléseket a jegybanki karakterisztikák hatásáról, mint például nem, fiatalkori benyomások, hivatali idő, végzettség;
2. illetve, ezek a kutatások egyike sem tartalmazott olyan egzotikusabb karakterváltozókat mint a horoszkóp vagy a kezdőbetűk hatása.

Kutatásom mindkettő esetre hiánypótló mivel egy ország helyett az egész világ kutatható jegybankjait (140), nagy időtávban (1970-2022), 52 évet vizsgálva, nagy megfigyelésszámokkal végzek becslést, illetve kutatásomban elsőként végzek kísérletet egzotikusabb változókkal szintén az egész világ kutatható jegybankjaira, amely tudományos oldalról is izgalmas lehetőségekre nyithat.

Hogy a hatásokat vizsgálhassam, ezért létrehoztam egy adatbázist, hogy pótoljam ezt a hiányt, amelyet korábban még senki sem használt. Ebben összegyűjtöttem a világ jegybankelnökeinek (1337 jegybankelnökre keresve) személyével kapcsolatos lehetséges karakterváltozók készítéséhez szükséges és elérhető adatokat, mint születési idő, végzettség, nem, így mindezeket manuális vezetem.

Becslési stratégiámban előbb megfigyeltem a bizonyos karakterisztikájú jegybankelnökök regnálása alatt, hogyan és milyen irányba alakult a vezetett monetáris politikája makrováltozókon keresztül, így mindezen eredmények alapján következtethető válik a jegybankár inkább héjább vagy galambabb monetáris politikát folytathatott. Az eredmények alapján így magyarázhatóvá válhat, hogy az adott karakterisztikák, hogyan befolyásolják a későbbi inflációt, GDP-t, munkanélküliséget a személyes karakterisztikákon keresztül.

Kutatásom tehát nem csupán a meglévő ismereteket megerősítését célozza, hanem olyan új összefüggéseket is keres, amelyeket eddig figyelmen kívül hagytak.

2. TANULMÁNYOZOTT SZAKIRODALMAK BEMUTATÁSA

2.1. TENGERENTÚLI MADÁRTÁVLAT KÖZELEBBRŐL: GALAMB-HÉJA SPEKTRUM

A monetáris politikáról szóló tudósítások gyakran hasonlóságot mutatnak a sportról vagy politikáról szóló jelentésekkel és ez a központi bankárok ideológiai megosztottsága „galambokra” és „hékra” való osztályozásával is kifejezhető. Kifejezések Amerikában gyakrabban használatosak annak FOMC tagjaira. A „galamb” és „héja” kifejezés azt jelzi, hogy a központi bankárok nézeteit és döntéseit különböző csoportokba lehet sorolni az ideológiáik vagy hozzáállásuk alapján (Eijffinger et al., 2015).

Az ideológiai megosztottság a jegybanki döntéshozatalban befolyásolhatja a monetáris politika irányát és hatékonyságát. A „galambok” hajlamosabbak lehetnek arra, hogy gazdaság élénkítése, magas kibocsátás, magas foglalkoztatás elérésének céljából, liberálisabban, „még lejtőn is nyomják a gázt”, azaz lazítsanak a monetáris politikán. Inflációs várakozásaik alacsonyabbak. Röviden kifejezve legfőbb céljuk a gazdaságélénkítés. Kifejezett megformáló karakterei FED-nél Ben Bernanke, Janet Yellen (Istrefi, 2019).

A „hékra” inkább a stabilitást és az infláció elleni küzdelmet tartják szem előtt, konzervatívabb, alacsonyabb inflációs célt fogalmaznak meg, mivel inkább magasabb inflációt prediktálnak. Szigorúbb monetáris politikát preferálják, amely magasabb kamatlábakat és kisebb mennyiségű pénznyomtatást foglal magában. Ezek a bankárok általában óvatosabbak a gazdasági növekedéssel és az inflációval kapcsolatban, ellenzik a túlzott likviditást és inflációt. Röviden célja tehát az infláció leszorítása. Megformáló amerikai karaktere Paul Volcker (Istrefi, 2019).

Fontos megjegyezni, hogy egzakt kellően körülhatárolt, mindenki általi egyetértés nincs a „madárskála” szereplőire, de az mindenképp elmondható, hogy egy „galamb” hajlamosabb az alacsonyabb kamatlábakat preferálni, mint a „héja” (Eijffinger et al., 2015).

2.2. DÖNTÉSEINK MÖGÖTTI EMBERI MOTIVÁCIÓK: SZOCIALIZÁCIÓ

2.2.1. Válságok, fiatal kor

Az ember növekedik, mint tudásban, mint tapasztalatokban. Mint az ember úgy a jegybankelnökök fiatalkori benyomásai és élettapasztalatai is meghatározzák gazdasági nézeteiket és döntéseiket, beleértve a jegybanki politikával kapcsolatosakat. Malmendier és munkatársai (2021) kutatásából kiderül, hogy az amerikai FOMC-tagok inflációs előrejelzései, szavazási magatartása és döntéseik heterogének és nagyban függenek attól, hogy milyen tapasztalatokat szereztek az inflációval kapcsolatban az életük során. Ez a

megközelítés kiemeli annak fontosságát, hogy a döntéshozók korábbi tapasztalatai milyen mértékben befolyásolhatják jövőbeli döntéseiket és a politikai irányvonalukat. A kutatás arra is rámutat, hogy a politikai döntéshozók tapasztalatainak figyelembevétele segíthet a politikai és makrogazdasági kilátások jobb megértésében és előrejelzésében. Ezek az élmények formálják a gazdasági prioritásokat és értékeket, amelyek hatással vannak arra, hogy a jegybankelnökök hogyan értékelik és reagálnak adott jegybanki kérdésekre (Bordo & Istrefi, 2023), így milyen „madárszemléletben” fog az adott jegybankár gazdasági kérdésekben dönteni.

Fenti összefüggés, amely az FOMC tagjait elemezte, az inflációs tapasztalatok és a galamb-héja politika között az, hogy az inflációs tapasztalatok erősen befolyásolják a jegybankárok hajlamát a monetáris politika irányításában. Azok a jegybankárok, akik életük során magas inflációt tapasztaltak, valószínűleg inkább héja politikát fognak követni, vagyis inkább hajlamosak lesznek a pénzügyi szigorral járó intézkedésekre. Másrészt azok, akik alacsonyabb inflációt tapasztaltak, valószínűleg inkább galamb politikát fognak követni, vagyis inkább hajlamosak lesznek a lazító monetáris politikára. Így az inflációs tapasztalatok fontos szerepet játszanak abban, hogy egy adott jegybankár milyen politikát támogat, és ezáltal befolyásolja a jegybank monetáris döntéseit és intézkedéseit.

A fiatalok erősebben támaszkodnak a közelmúlt válságaira és infláció meglepetéseire, mint az idősebb generáció, mivel ezek az események nagyobb részét képezik az életük során szerzett tapasztalataiknak (Malmendier & Nagel, 2016), amely friss élmény megmutatkozhat politikájában is. Mindezek kiegészítésére a fiatalabbak inflációs várakozása az 1970-es, 1980-as években nagyobb, 3 százalékpontot is meghaladta, mint az idősebbeké, míg a 1960-as végén, 1990-es közepén és 2000-es évek végén inkább együtt járt a két generáció (Malmendier & Nagel, 2016).

Korai felnőttkorban kialakuló gazdasági és politikai hiedelmek általában stabilak maradnak és lassan változnak az élet későbbi szakaszaiban. Krosnick & Alwin (1989) szerint ezek az alapvető attitűdök és értékek a nagy „mentális rugalmasság” időszakában, az úgynevezett befolyásolható években kristályosodnak ki (18-25), és később nagyobb valószínűséggel maradnak változatlanok. Ez a felismerés kiemeli a korai felnőttkor fontosságát a szocializáció és az egyének gazdasági világhoz való viszonyának formálódásának jelenlétét.

A társadalmak preferenciái és értékei is meghatározzák az egyént, milyen típusú kormányzati intézkedéseket támogatnak, azaz mire adják le a voksukat. Azokban a társadalmakban, ahol az egyenlőség fontosnak tartott érték, nagyobb támogatottsággal

bírnak az újraelosztó kormányzati politikák és intézkedések (Alesina & Glaeser, 2004), így, ha az adott személy döntéshozó vagy később az lesz, befolyással lehet az attitűdjére, későbbi döntéseire.

Aslam és munkatársai (2021) kutatásában vizsgálta, az iparilag fejlett államokban, hogy a természeti katasztrófák és múltbeli tapasztalatok, hogyan befolyásolják a központi bankárok azonnali reakcióját a jövőben előforduló sokkokra. Eredményeik szerint a fiatalon átélt katasztrófák miatt jegybankárok hajlamosabbak az inflációt rövid távon konzervativista szemlélettel kezelni, amely hatás egy év múlva elhalványul. Kutatásukban kiderül, hogy a fiatalabb jegybankárok általában konzervatívabbak, mint az idősebb kollégáik, ami azt sugallja, hogy az életkor előrehaladtával a korai életkorban tapasztalt katasztrófák hatása enyhül az öregedés hatására. EKB szövetségi felépítése miatt, nem érinti jelentősen az ilyen hatások az intézményt. A szerzők pozitívnak gondolják az egyén korai életében elszenvedett katasztrófák által tapasztaltabb jegybankárokat, mivel azok a válság által formálódott szemléletükkel hosszú távon társadalmi előnyökhöz vezethetnek, amikor az illető később a központi bank elnöke lehet.

Mindemellett a recesszió, válságok idején, a fiatal még nem jegybankelnök egyén nagy valószínűséggel nagyobb mértékű állami újraelosztást támogat, és hajlamosabb lehet majd a laza monetáris politikára a gazdasági növekedés előmozdítása érdekében (Giuliano & Spilimbergo, 2014). Ehrmann és Tzamourani (2012) fejlett ipari országokban végzett kutatása szerint azok a fiatalok, akik nem tapasztalták meg az életük során a magas infláció káros hatásait, kevésbé aggódnak miatta. Ha mégis találkoztak vele, de csak mérsékelt formában, az impressziója általában legfeljebb tíz évig tart, és később elhalványul.

Az gazdasági és történelmi eseményeknek jelentős hatással vannak az emberek gazdasági szemléletére és ideológiai megoszlására. Az első világháború (1914-1920), a nagy gazdasági világválság (1929-1939), a második világháború (1939-1948) és a nagy inflációval járó évek (1965-1982) mind olyan események voltak, amelyek meghatározó módon befolyásolták az amerikai emberek életét és gazdasági tapasztalatait (Bordo & Istrefi, 2023). A második világháború utáni években az FOMC-n belül, a héják aránya csökkent, miközben a galambok aránya nőtt, ekkor az infláció is megnövekedett USA-ban. Ez arra utal, hogy azok, akik a első világháború vagy gazdasági válságok idején nőttek fel, hajlamosabbak lettek az ott átélt tapasztalatok miatt inkább a gazdaság élénkítése céljából lazább monetáris politikát folytatni, azaz kevésbé voltak hajlamosak az agresszív politikákra vagy intézkedésekre. Az említett időszakok alatt tapasztalt gazdasági nehézségek, mint az eladósodás, jövedelemkiesés, munkanélküliség, bizonytalan munka,

mind befolyásolták a családok gazdasági nyomását, ami hatással volt a házasságok stabilitására és a gyermeknevelés minőségére. Ezek az események mindezek hozzájárultak az emberek gazdasági ideológiájuk formálódásához (Bordo & Istrefi, 2023).

2.2.2. Végzettség, tapasztalat

Az egyének felnőttként általában rugalmatlanná válnak az alapvető meggyőződéseikben (Krosnick & Alwin, 1989). Az oktatás és az egyetemi környezet meggyőződésünkben szerepet játszik az emberek gondolkodásmódjának formálásában, és ezáltal befolyásolja gazdasági döntéseit és viselkedésüket, mint például a mentori támogatás, tanár-diák kapcsolat őszintesége vagy az egyetem ideológiai beállítottsága (Bordo & Istrefi, 2023). Mindemellett az egyetem meghatározza pályafutásuk irányát és gazdaságpolitikai kérdések megközelítését, derül ki a Nobel-díjasokkal folytatott interjúkból (Horn, 2009).

Az amerikai jegybankelnökök korai fejlődésével kapcsolatos fő üzenet az oktatási háttérük és annak a makroökonómia "édesvízi" és "sósvízi" gondolkodásmódjával való kapcsolatának elemzésében rejlik. Ezek a Hall (1976) által kitalált elnevezések a különböző makrogazdasági nézeteket valló egyetemek földrajzi elhelyezkedésére utalnak: az "édesvízi" intézmények közelebb vannak a Nagy-tavakhoz, a "sósvízi" intézmények pedig az óceánhoz. Az ezen iskolák közötti vita, amely különösen az 1970-es években éleződött ki, a monetaristák és a keynesiánusok közötti történelmi megosztottságot tükrözi (Bordo & Istrefi, 2023).

A hivatkozott tanulmányban szereplő FOMC-tagok mintegy fele közgazdasági doktorátussal rendelkezik. A doktori fokozatot adó egyetemeket a "sósvízi" vagy "édesvízi" kategóriába sorolták aszerint, hogy a FOMC-tagok diplomájuk megszerzésének hol tanultak. Ez a kategorizálás azért jelentős, mert ez idők során, különösen az 1990-es évek után, eltolódtak ezek az iskolák földrajzi elhelyezkedései. A tanulmány az 1928 és 1990 között végzett FOMC-tagokra összpontosít, egy olyan időszakra, amikor a két iskola közötti különbségtétel hangsúlyosabb volt (Bordo & Istrefi, 2023).

Az "édesvízi" egyetemek közé tartozik Chicago, a Carnegie Mellon University és a UCLA, míg a "sósvízi" egyetemek közé többek között a Harvard, a Yale, az MIT és a Berkeley. A mintában szereplő FOMC-tagok többsége "sósvízi" egyetemeken végzett, ami nagyrészt a Harvardon végzettek túlsúlyának köszönhető, és ez a tendencia a csoportban a nem doktoráltak körében is megfigyelhető (Bordo & Istrefi, 2023).

Federal Reserve döntéshozóinak gazdasági preferenciái korrelálnak az általuk végzett doktori iskola ideológiájával. A tanulmány megállapítja, hogy a "sósvízi" és

"édesvízi" iskolák közötti megkülönböztetés hatással van a FOMC tagjainak gazdasági gondolkodására és preferenciáira. Különösen feltűnő az összefüggés a chicagói típusú doktori iskolák elvégzése és a „sólyomképzés” között, ami azt sugallja, hogy a chicagói iskola hallgatói erősebben hajlanak a monetarista szemléletre ezáltal sólymokká válnak. Ez a megállapítás összhangban van más kutatási eredményekkel, amelyek szerint a chicagói hallgatók például nagyobb arányban hisznek abban, hogy az infláció elsősorban monetáris jelenség. Ennek fényében a tanulmány utal arra, hogy a FOMC tagjai általában azokkal az elképzelésekkel rendelkeznek a világ működéséről, amelyeket az általuk végzett doktori iskola képvisel (Bordo & Istrefi, 2023).

A központi bankárok korábbi pénzügyi és nemzetközi szervezetekben (IMF, ENSZ stb.) szerzett tapasztalatai és munkahelyi háttere befolyásolhatják döntéseiket és preferenciáikat a pénzügyi deregulációval kapcsolatban. Ha egy központi bank elnöke a pénzügyi területen szerzett korábbi tapasztalattal rendelkezik, háromszor nagyobb valószínűséggel lesz hajlamos a deregulációra és liberalizációra (Mishra & Reshef, 2019). Ezzel összefüggésben egy olyan jegybankelnök, aki ilyen jellegű tapasztalattal érkezik, valószínűleg a gazdaság élénkítését támogató, galamb jellegű politikát preferálja majd, mivel a dereguláció általában a gazdaság fellendítésére irányul.

Ellentétesen, azok a jegybankelnökök, akik nem rendelkeznek pénzügyi szektorbeli tapasztalattal, valószínűleg óvatosabbak lesznek a deregulációval kapcsolatban. Ezek a jegybankárok inkább az inflációt tartják elsődleges fenyegetésnek, ezért hajlamosabbak lehetnek az „inflációleszorító”, vagyis „héja” politikákra.

Szakirodalom keresésekor nem találtam olyan összehasonlító elemzést, amely utalna a „héja-galamb” tipizálásra (FED-re vagy globálisan) végzettségen belüli, mint például jogász, mérnöki, közgazdaságtan tanulmányokkal rendelkezők döntési különbségeire, vagy olyan tanulmányt, amely a külföldi egyetemen végzett jegybankárokat döntéseik szerint tipizálta volna.

2.2.3. Nem

Mire asszociálunk a héja hallatán? Inkább tekintjük azt férfiasabbnak? A világ 114 országának központi bankok igazgatótanácsában, 2000-2015 között csak 11%-a volt nő (Bodea & Kerner, 2022). Azokban az országokban, ahol az infláció elleni küzdelem kiemelt prioritást élvez, a nők még kevésbé képviseltek a jegybanki pozíciókban, különösen olyan országokban, ahol az infláció elleni fellépés még indokoltabb lenne. Ahol befolyásos női vezetők vannak megfigyelték, hogy kevesebb női jegybankár dolgozik. A központi bankokban tapasztalható alacsony női részvétel hátterében részben az áll, hogy a nőket

általában „puhának” tartják az inflációval szemben. A kutatás azt mutatja, hogy ez a fajta nemi alulreprezentáltság összefügg a központi bankok madárspektrumával, mint a „héjasággal”, amelyet gyakran férfias tulajdonságként gondolnak. Ez arra utal, hogy a nőknek a sztereotípiák miatt nehézséggel indulnak ezekért a pozíciókért (Bodea & Kerner, 2022).

Bordo & Istrefi (2023) kutatásában az FOMC-n belül a férfitagokat általában inkább a „héja” politikával azonosítják, míg a női tagokat inkább a „galamb” álláspont jellemzi. Bár az adatok (130 tagból 14) kis esetszámai alapján ezt a különbséget nem érdemes teljes bizonyossággal elfogadni. Az FOMC-ben a női tagok többsége (11 fő) az 1990-es években kezdte meg szolgálatát, ami időszakban a férfitagoknál is hasonlóan „galamb” tendencia volt megfigyelhető. Az 1991 és 2015 közötti időszakban a FOMC 35 új férfi tagjából 12-t „héjának”, 13-at „galambnak” tekintettek.

Mindezen zajokból egyértelműen nem állapítható meg, hogy nők inkább hajlamosabbak a „galamb” álláspont képviselésére.

2.2.4. Hivatali idő

Új kormányok és választások gyakran magukkal hozzák a gazdaságpolitikai változásokat, és az új kormányok hajlamosak lehetnek arra, hogy leváltassák a jegybankelnököket, különösen akkor, ha az előző kormány politikája és a jegybank politikája különbözött (Dreher et al, 2010). Erre példa Argentína esete, ahol az 1980-as években a hivatali idő kitöltése átlagosan egy év volt, ami eltért az törvényben meghatározott hat évtől (Dreher et al, 2010).

Ioannidou és munkatársai (2022) 57 ország 316 jegybankelnöki kinevezésének kutatásából kiderül, hogy az 1980-as évektől kezdve sok ország intézményi reformokat hajtott végre a központi bankok működési függetlenségének növelése érdekében. Ezen időszak alatt a jegybankelnökök kinevezése politikailag motiváltabbá vált, különösen a törvényi reformok után, melyek a jegybankokat és vezetőiket politikai beavatkozástól próbálták elszigetelni. A kutatás eredményei szerint a politikailag motivált kinevezések általában kevesebb valós függetlenséget tükröznek, és rosszabb gazdasági eredményekkel járnak, például magasabb inflációval és pénzügyi instabilitással. A központi bankok politikai elszámoltathatósága és hitelessége kapcsán folytatott méréseiben utóbbi eredmény zajként jelenhet meg, azaz nehezebbé teheti egy adott jegybankelnök madárspektrumban való elhelyezését, mivel az jegybanki döntések mögött megjelenhet a politikai ambíció a fiskális politika számára.

Hivatali idő kitöltésének akadálya az instabil politikai rendszer és a nagy költségvetési hiány is ösztönözheti a kormányokat, hogy leváltassák a jegybankelnököket, mivel ezek a tényezők növelhetik a gazdasági bizonytalanságot és az inflációs nyomást (Dreher et al, 2010). Ebben az esetben a kormány bizonytalan milyen (a madárspektrumból választva) típusú jegybankelnököt kívánhat a pozícióba, mivel azt inkább a mögöttes politikai akarat formálhatja. Tanulmányt nem találtam, amely kifejezetten választ adna, hogy a hivatali idő madárspektrumon keresztül hat-e az makrogazdasági mutatókra, mint az inflációra, munkanélküliségre.

2.3. NÉHÁNY ENDOGÉN EGZOTIKUMRÓL

2.3.1. Horoszkóp

Az embereket évezredek óta vonzza az asztrológia. A történelem során az asztrológia támogatottsága hullámzott, kezdetben a keresztény egyház ellenszenve, majd az egyre jobban szaporodó jelenségek tudományos magyarázatai miatt (Synder, 1974), mindezek mellett klinikai szinten pszichológusok és pszichiátereket is foglalkoztatta annak kérdései, többek közt Carl Gustav Jungot is. Hívóit tekintve 2002-ben az európaiak körülbelül $\frac{1}{3}$ -a hitt az asztrológiában (Boy, 2002), míg 2005-ben az amerikaiak $\frac{1}{4}$ -e hitt bolygók és csillagok mozgása hatással van életükre (Gallup, 2005). Bár sokan nem hisznek benne, mégis mindannyian tisztában vannak milyen horoszkópunk is van, így ez tudatosan vagy tudattalanul is alakíthatja az egyén elvárásait magával (Clobert et al, 2016), vagy akár mások irányába. Ebből adódik, hogy öntudatlanul is elvárásokat fogalmazhatunk meg magunkkal vagy a napjainkkal (Clobert et al, 2016), amely a döntéseinkben is megjelenhet. Mindezekből következik az emberek szeretnének betekintést nyerni saját személyiségükbe az égi jelenségek alapján, mintegy predesztinációval magyarázva a környezetükben történeteket

Hamilton (1995) kutatásában 87 egyetemi diákokat kértek válasszanak egy-egy bekezdés közül, amelyről úgy gondolják a legjobban kifejezheti személyiségüket. A hallgatók választása véletlenszerűen a saját napjegyük bekezdésére esett, miközben a diákok nem voltak tudatában annak, hogy a felkínált lehetőségek asztrológiaiak lennének-e. Van Rooij (1999) 422 alannal végzett kutatása megerősíti az előbbi esetet, a rendelkezésre álló 12 napjegyre, jellemző szavak közül az alanyok a saját horoszkópuknak megfelelő tulajdonságot választották. Erősebben érvényesült ez azoknál, akik rendelkeztek ismerettel horoszkópjukról. Ennél a kutatásnál sem tudták a résztvevők, hogy a rendelkezésre álló lehetőségek közül azok asztrológiai forrásúak lennének. Mindebből

következtethető, hogy a horoszkóp ismerete, nem csak pillanatnyi, annak jellemzésével való tisztánlét is tudatalatt elkísérhet döntéseinkben. Viszont mit gondolunk a saját horoszkópunkról? Hamilton (2001) kutatásából kiderül, hogy a horoszkópba vetett hitt, függ, hogy annak karakterisztikai leiratát az egyének mennyire ítélik meg kedvezően.

Morgan és munkatársai (2022) kutatásában 1923 orvos válaszai alapján kapcsolatot fedeztek fel a csillagjegyek és az orvosi szakterületek közötti csillagjegy tömörüléseknél. Azt találták, hogy egyes egyéni személyiségtípusok csillagjegyei nagyobb arányban dolgoznak egy-egy szakosztálynál, azaz vannak kifejezett olyan orvosi osztályok, ahol nagy arányban domináns egy-egy csillagjegy jelenléte, mint például az extrovertáltak a szülészeti-nőgyógyászatban, ahol nagyobb arányban voltak jelen az „Halak”, mint a „Nyilasok” (17,5% vs. 0%, $p=0,036$).

Steyn (2013) kutatásában, viszont az derül ki, hogy a horoszkópoknak és a bolygók állásának nincs befolyásoló ereje a személyiségre, mivel a vizsgált csoportok között nem találtak szignifikáns különbséget a személyiségre. Kutatásában négy csoport jellemvonását vizsgálták, ahol a minden egyes csoportban a csoporttagok azonos bolygóállással és horoszkóppal rendelkezett, továbbá mindegyik csoporttag ugyanabban az évben született.

Snyder (1974) kutatásából kiderül, hogy az általános asztrológiai értelmezések elfogadottsága az általánosságukból adódik, sokak számára így azok relevánsak. A specifikus születési időponthoz kapcsolt asztrológiai értelmezések elfogadottsága magasabb, mivel az egyén személyre szabottnak érzi azokat. A pszichológiai értelmezések elfogadottsága is növekszik, ha az egyén úgy érzi, hogy azok specifikusan rá vonatkoznak, illetve egyének elfogadják az asztrológiai értelmezéseket, mivel azok összhangban vannak az ön-képükkel és észlelésükkel. Minél specifikusabb egy értelmezés a születési időponthoz képest, annál inkább elfogadják azt az egyének.

Mindezek után, ha asztrológiai jegyeket és tulajdonságaikat összevetjük a jegybankelnökök személyiségjegyeivel és döntéseikkel, elképzelhetjük, hogy bizonyos jegyek hajlamosabbak lehetnek a konzervatív vagy radikális monetáris politikákra. Például a bikák asztrológiai leirata szerint, hajlamosabbak lehetnek a szigorú monetáris politikára (héjább), mivel leiratuk szerint hajlamosak a stabilitásra és a biztonságra, míg az ikrek inkább nyitottak lehetnek az innovatív vagy kísérleti gazdasági politikákra (galambabb), azaz feltételezhetőbben deregulálnak. Szakirodalmi kutatásom alatt egy tanulmánnyal sem találkoztam, amely kapcsolatot keresett volna a horoszkóp és a madárspektrum kapcsolatáról.

2.3.2. Onomasztika

Balázsok nagyobb valószínűséggel lesznek bankárok? Mivel nevével mindenki pozitív asszociációkkal, érzelmekkel rendelkezik, implicit egoizmus szerint aránytalanul nagy mértékben USA-ban, igen (Pelham et al, 2002). Mindezek mellett megállapították, hogy inkább az emberek keresztnévünkkel és vezetéknévünkkel kezdődő betűit szeretik a legjobban (Pelham et al, 2002). Mindezen kutatás megkérdőjelezi döntéseinkben az abszolút racionalitást, amely utat nyit, az implicit hiedelmek megértésére irányuló kutatásokhoz. Nevünk jelentőségét tovább bizonyítja, hogy akár a gazdasági jólétre is pozitív hatással járhat egy jól megválasztott név, illetve jövedelemre is befolyásoló hatással lehet a nevük eredete (Fei et al, 2023). Amerikai kormányzókat és szövetségi kongresszus tagjait vizsgáló kutatásból kiderül milyen hatással lehet a vezetéknév a választások sikerességre, és azt találták van pozitív befolyásoló ereje. Az ábécé-ben korábban lévő nevek hatására nagyobb valószínűséggel kerültek a képviselőházban vezetői pozícióba a politikusok (Urbatsch, 2014).

Chatterjee és munkatársai (2023) szerint, az emberek életének különböző területein, például a karrier és a lakóhelyi preferenciák terén a keresztneveik kezdőbetűje enyhe hajlamot eredményezhet olyan városok és szakmák felé, amelyek az utóneveik kezdőbetűjével azonosak. Kutatásuk nagyobb adatbázissal és alaposabb nyelvi feldolgozó algoritmussal támasztja alá és erősíti meg ezt az összefüggést. Azaz emberek keresztnevének kezdőbetűje valóban befolyásolhatja döntéseiket és preferenciáikat, és ezáltal hatással lehet életük különböző aspektusaira, mindezt nominális determinizmusnak hívják. Érdekességgént, mint a horoszkóppal, úgy ezzel Jung is foglalkozott.

Továbbá Chatterjee és munkatársai (2023) kutatásából még kiderül, hogy a férfiaknál egy kiemelkedő tendencia volt arra, hogy szakmát válasszanak a nevük kezdőbetűje alapján, szemben a nőkkel. 1900-2000 közötti időszakban a nemek közötti különbség a legmarkánsabb a 20. század elején volt. Ahogy az idő múltával a nők emancipációja növekedett a pályaválasztás terén, a nemek közötti eredményeltérés egyre jobban konvergálni kezdett.

Kitayama és Karasawa (1997) Japánban az amerikai kutatást megerősítve, azt vizsgálta, hogy a japán ábécé betűiben, melyeket kedvelik a japánok és megállapította, hogy az egyén saját nevében szereplő betűit lényegesen jobban kedvelte, mint a többi betűt. Emellett a férfi válaszadók családnévük első betűit preferálták, míg a női válaszadók az keresztnévük első betűit részesítették előnyben.

Ha a jegybankelnökök között hasonló tendenciák mutatkoznának a betűk preferenciájában, ez arra utalhatna, hogy a politikusok is hajlamosak lennének saját nevükben vagy akár családnévük első betűjében megtalálni a preferenciát az implicit egoizmus elmélete alapján.

3. KUTATÁSHOZ FELHASZNÁLT ADATOK ISMERTETÉSE

Kutatási kérdésem megválaszolásához karakterváltozók gyűjtésébe kezdtem, ahol fő szempont volt, a világ összes jegybankelnökének a személyes preferenciáin keresztüli összehasonlíthatósága. A szakirodalomban jegyzett kiemelt kutatások mindegyike vizsgálta már a jegybankelnök egyes személyes karakterisztikáját vagy USA-ban vagy kis megfigyelt országszámmal (nem, fiatalkori benyomások, hivatali idő, végzettség) viszont olyan kutatást eddig nem találtam, amely globálisan az előbb említett magyarázóváltozókkal becsülve, ahol a jegybankelnökök kezdőbetűjét, vagy horoszkópjának hatását is vizsgálta volna döntésekre. Így ennek a hiány megszüntetésére adatbázist készítettem.

A jegybankelnökökre vonatkozó adatokat Sturm és De Haan (2001), valamint Dreher és munkatársai (2008, 2010) adatbázisa alapozta meg. Ebben a tanulmányban a világ majdnem összes (161) országának és monetáris unióinak a jegybankelnökei (1374) szerepelnek, jegyezve azok hivatali idejükkel. Időtartamát tekintve 1970-2018-ig biztosított lefedettséget.

Azoknál az országoknál, ahol nagy volt a hiányzó adatok mértéke vagy nem rendelkeztek a számításhoz szükséges makroadatokkal (mint CPI, GDP, munkanélküliség) amelyekkel hatásvizsgálatot lehetne becsülni eltávolítottam. Így a megfigyelt országok száma 140 köztük egy monetáris unióval. Az adatbázisban szerepel az eurozóna, mint monetáris unió és emiatt az eurozóna egészére számított CPI, GDP, munkanélküliségi adatokat használok makrováltozónak, viszont a többi kisebb monetáris uniókat kivettem a megfigyelésből, mivel azokra nem álltak rendelkezésre az unió egészére számított makroadatokat.

Előző adatbázist 2018-2024 között aktualizáltam a jelenleg regnáló jegybankelnökökkel, viszont a makroadatok elérhetősége miatt csak 2022-ig használok fel azokat a becsléshez. Az adattisztítás után a 140 országnak 52 évre visszamenőlegesen 1337 jegybankelnöke szerepel a becslésben. Néhány esetben azt tapasztaltam, mikor a jegybankelnökök 2024-ig való aktualizálását végeztem, hogy a jegybank honlapján vagy más hiteles forrásban eltérő információt találtam, így ezekben az esetekben korrigáltam a hiteles adatokat használva. Az eredeti alapadatbázisban hiányzó adatokkal is találkoztam, ekkor ezeket felkutatva újságcikkek, jegybank honlapjáról pótoltam.

Megesett, hogy egy adott évben több jegybankelnök is regnált, ekkor azt a jegybankelnököt rendeltem az adott évhez, aki abban az évben a legtovább regnált, hogy azzal a modell futtatható legyen.

3.1. JEGYBANKELNÖKÖK KARAKTERISZTIKUS ADATAI

Az alapadatbázisban a végzettség, nem és a horoszkóphoz tartozó számításához nem szerepelt az adott jegybankelnökhöz adat, így az adatbázis kiegészítése után egyesével az összes jegybankelnököt fel kellett kutatnom. Az alapadatbázist a kutatási kérdésnek megfelelően plusz új változók hozzáadásával bővítettem, mint:

- *Nem*
- *Születési idő*
- *Végzettség*

Fenti adatok begyűjtésére jegybankelnök elérhető fotója, CV-je, jegybank weboldala, újságcikkek, Wikipédia és a nemre megszólításból való következtetés (Mrs. Ms. Mr.) segített.

3.2. KUTATÁSHOZ FELHASZNÁLT MAKROADATOK

Feltételezem, hogy a jegybankelnök személyén keresztül a karakterisztikák (mint a fiatalkori benyomások) befolyásoló hatással vannak a különböző (egy vagy két évvel) későbbi makrováltozókra és a jegybankár döntésein keresztül CPI, GDP és munkanélküliségre tud hatni, mindemellett az előbbi három kiemelt célváltozók azok, amik leginkább fontosak a monetáris politikai döntéshozók számára, így ezért ezeket választottam.

Ezeket a makrováltozókat 140 országra a Világbank adatbázisából szereztem meg. A munkanélküliség az ország teljes munkaerő %-ában jelenik meg. A makrováltozók időintervalluma 1960-2022-ig terjed, munkanélküliségi adatok egységesen 1991-2022 között volt elérhető. Mivel a Világbank adatbázisából csak 1960-2022 között áll rendelkezésre adat, ezért a fiatalkori benyomások számításához az infláció és a GDP adatait használtam.

4. ALKALMAZOTT MÓDSZERTAN

Karakterisztikák, a héjaságon galambszágon keresztül hatnak-e az inflációra, GDP-re munkanélküliségre? Hogyan viszonyul a jegybankelnök az inflációhoz, GDP-hez, és a munkanélküliséghez? Ezt a viszonyt véleményem szerint jelentősen befolyásolja az ember személye, azaz a jegybankelnök karakterisztikája, mint a hivatali idő, végzettség, kezdőbetű, nem, fiatal korban átélt infláció és GDP mértéke, illetve a horoszkóp is. Mindezen karakterisztikák megválasztása az összehasonlíthatóságát tűztem ki célul, mivel ezek az adatok nagyarányban, de rendelkezésre álltak az internetről.

Előző kutatási kérdés megválaszolására az elemzés alapjául a fix hatásokkal végzett regresszió (fixed-effects regression) szolgál, a panel adatok elemzésére.

Felhasznált egyenletem a becslésnél a következő:

$$Y_{i,t+h} = \alpha_0 Y_{i,t} + \alpha_1 Y_{i,t-1} + \alpha_2 Y_{i,t-2} + \beta x_{i,t} + \gamma_i + \delta_{i,t}$$

Ahol a(z)

- Y mutatja a GDP vagy CPI vagy munkanélküliséget,
- i mutatja az országnak az indexét
- h mutatja hány évvel előre becsülünk ($h=1$ vagy 2)
- t mutatja az évet
- $x_{i,t}$ mutatja az jegybankelnökre jellemző karakterisztikák vektorát
- α -k és β együtthatók
- γ_i mutatja az ország fix hatást
- $\delta_{i,t}$ a hibát mutatja

Robosztus sztenderd hibákkal becsültem. A becsléseknél azokat a megfigyeléseket, ahol az infláció értéke vagy a fiatal korban tapasztalt infláció értéke meghaladta a 100%-ot azokat kivettem, mivel azok a kiugróan magas inflációs értékek torzítják a becsült értékeket.

A horoszkóp indikátorváltozóként került be a regresszióba, numerikus értékekkel, ahol minden változó a „Bak” horoszkóphoz kerül viszonyításra.

Feltételezésem szerint a fiatal korban benyomások, globálisan is, a fiatal korban azaz fiatal felnőtt kor (15-24 éves kor között) időszakában tapasztalt magas infláció, volatilis árak, és gazdasági növekedés impressziói is hatással lehetnek a jegybankelnök döntésére. Mivel a Világbank adatbázisából csak 1960-2022 között áll rendelkezésre adat, ezért a fiatal korban benyomások számításához az infláció és a GDP adatait használtam.

A fiatalkorban tapasztalt infláció és GDP jelentősen csökkentette a megfigyelések számát, így az ezek nélküli eredményeket és az ezekkel a változókkal növelt eredményeket is külön szerepeltettem. Mivel jelentős mértékben lecsökkentek ekkor az elemszámok ezért összehasonlításuk nehezebbé válik.

5. EMPIRIKUS KUTATÁS EREDMÉNYEI

5.1. EREDMÉNYEK ISMERTETÉSE ELŐTTI JELLEMZŐK

Fiataalkorban tapasztalt állandóan változó, magas árak („Fiataalkori CPI”) és fiataalkorban tapasztalt gazdasági és életszínvonalbeli növekedés („Fiataalkori GDP”) hatásával növelt becslést is végeztem, amelyben azt vizsgáltam, hogy a fiataalkorban tapasztalt infláció és GDP a jegybankelnök karakterisztikáján keresztül, hogyan befolyásolja majd (jelen esetben az egy évvel későbbi) infláció alakulását.

Az ezekkel a magyarázóváltozókkal végzett becsléseket a bekezdések címeiben emelem ki, mint például „CPI (+1) Fiataalkor” -ban a fiataalkor jelző az, amely mutatja azok jelenlétét.

Az előző példánál maradva +i évvel, (jelen esetben 1) évvel későbbi inflációra való befolyásolását mutatja, míg az előtte álló mozaikszó megerősítés gyanánt y változó, amely a makroadatokra utal, jelen példánál az inflációra utal.

Az eredmények értelmezése során a „Nem” és a „Végzettség” változó egy dummy változó, ahol a férfi és a közgazdász végzettségű jegybankelnököket jelöltem 1-es értékkel, míg a nőket és a nem közgazdász végzettségűeket 0-val.

Horoszkóp értelmezésénél, bármely szignifikáns eredményt látunk annak indikátorváltozó léte miatt az mindig a „Bak” -hoz képesti különbséget mutatja majd a makrováltozó hatásában, amely mindegyik becslésben lefuttatásra került.

Az elemzés eredményeinél lévő első három tag a függő változó késleltetett értékei, melyek kontrollváltozók, így azokról nem ejtek szót az eredmények értékelésénél.

5.2. EREDMÉNYEK AZ INFLÁCIÓRA

5.2.1. Infláció eredményeinek összesítése

Az egy évvel későbbi (CPI (+1)) és a két évvel későbbi (CPI (+2)) inflációra való hatások összehasonlításakor nem lett egy szignifikáns érték sem a két oldalt megegyező. A CPI (+2) -nél a hivatali idő volt egyedül közepesen szignifikáns, ami csak arra az időszakra volt jellemző.

Összehasonlítva egyezőségek a fiataalkori magyarázó változókkal kiegészített becslésekben (CPI (+1) Fiataalkor; CPI (+2) Fiataalkor) egyedül az állapítható meg, hogy a horoszkóp volt egyező, viszont azon belüli indikátorok a két időszakon belül nem mutatott egyezezőséget, hanem mindegyikre változóra más és más szignifikáns eredmény és együttható jött ki.

	CPI(+1)	CPI(+2)	CPI(+1) Fiatalok	CPI(+2) Fiatalok
CPI	0,849*** (0,086)	0,680*** (0,121)	0,594*** (0,087)	0,245** (0,118)
CPI(-1)	-0,025** (0,011)	0,003 (0,013)	0,064 (0,049)	0,035 (0,073)
CPI(-2)	0,000 (0,002)	0,000 (0,003)	0,024 (0,027)	0,270*** (0,055)
Hivatali idő	-0,052 (0,104)	-0,335** (0,165)	0,309 (0,192)	0,182 (0,205)
Végzettség	-0,184 (0,630)	-0,200 (1,055)	-2,638 (1,627)	0,366 (1,873)
Kezdőbetű	0,011 (0,033)	0,030 (0,058)	-0,08 (0,096)	-0,082 (0,176)
Nem	0,153 (0,535)	1,446 (1,074)	-1,315 (2,016)	-0,444 (1,552)
Fiatalok CPI			0,061 (0,154)	-0,038 (0,201)
Fiatalok GDP			0,734 (0,783)	0,364 (0,591)
Horoszkóp				
<i>Vízöntő</i>	0,090 (0,719)	-0,246 (1,366)	0,911 (1,436)	-1,299 (3,408)
<i>Halak</i>	0,168 (0,811)	-0,644 (1,498)	5,244** (2,022)	-0,840 (4,414)
<i>Kos</i>	-0,156 (0,920)	-1,066 (1,775)	-1,776 (3,306)	-8,914 (7,412)
<i>Bika</i>	-0,623 (1,162)	-1,729 (1,862)	1,097 (1,126)	-1,765 (1,328)
<i>Ikrek</i>	-0,261 (1,007)	-1,742 (1,528)	6,885 (5,165)	-3,240 (2,357)
<i>Rák</i>	0,333 (0,636)	0,705 (1,374)	-0,299 (1,535)	-1,955 (4,152)
<i>Oroszlán</i>	0,655 (0,972)	-0,275 (1,763)	2,279* (1,308)	-1,488 (2,447)
<i>Szűz</i>	0,461 (1,074)	0,401 (1,973)	3,046 (3,79)	-4,635* (2,579)
<i>Mérleg</i>	-0,350 (0,965)	-1,860 (1,541)	3,21 (2,977)	-2,415 (4,861)
<i>Skorpió</i>	-0,314 (0,799)	-1,376 (1,320)	-1,259 (1,289)	-3,864* (2,253)
<i>Nyilas</i>	1,094 (0,912)	0,552 (1,677)	1,414 (1,309)	-2,793 (4,037)
R-négyzet	0,6237	0,4219	0,6144	0,5802
Megfigyelések száma:	2 124	2 079	567	544
Megfigyelt országok száma:	104	104	49	49

1. táblázat: Jegybankelnökre jellemző karakterisztikák fix hatásokkal végzett regresszió eredményei (CPI)
Megjegyzés: Első érték együtttható értékét mutatja, amely érték az inflációra gyakorolt hatását mutatja, zárójelben a sztenderd hiba. Makroadat melletti +/- előjel a következő (+) évet, vagy az előző (-) évet, a mellette lévő szám az évszámot jelöli. Együtttható jobb felső indexében található csillagok *, ** és *** rendre 10, 5, illetve 1 százalék melletti szignifikanciát jelölnek.

5.2.1.1. CPI (+1)

Az elemzési eredmények alapján összesen 2124 megfigyelés szerepel. Ezek a megfigyelések 104 különböző országból származnak. Az R-négyzet 0,6237, ami azt jelenti, hogy a magyarázó változók összessége 62,37% -át magyarázza a változásnak.

Itt egyik általam kiemelt vizsgált magyarázó karakterisztika változó sem bizonyult szignifikánsnak az egy évvel későbbi inflációra.

5.2.1.2. CPI (+2)

Összesen 2079 megfigyelés szerepel. Ezek a megfigyelések 104 különböző országból származnak. Az R-négyzet 0,4219.

Az „Hivatali idő” változó becsült együtthatója negatív és szignifikáns -0,335**. Ez azt jelenti, hogy a hátralévő hivatali idő csökkenti a két évvel későbbi inflációt („CPI+2”) változójának értékét a modellben. Tehát, minél több ideje van hivatalban az jegybankelnök, az annál inkább héjábbá válik. A többi magyarázóváltozóra és külön a horoszkópokra a válaszváltozóra gyakorolt hatása statisztikailag nem voltak szignifikánsok az elemzés során.

5.2.1.3. CPI (+1) Fiatalok

A „Fiatalok CPI” és „Fiatalok GDP” becsléshez való hozzáadásával jelentősen csökkent a megfigyelések száma, az eddig megszokott 2100 körüli értékről ez lecsökkent 567 megfigyelésre, amelyek 49 különböző országból származnak, amely az előzőek fele. R-négyzet értéke 0,6144.

A kiegészített plusz magyarázóváltozókkal szignifikáns értékek a horoszkópnál jelentek meg. A horoszkóp indikátorváltozók közül a „Halak” és az „Oroszlán” együttható értékei szignifikáns hatást mutatnak, a „Bak” -hoz képesti értékkel, amely azt jelenti, hogy „Halak” és „Oroszlán” horoszkóp jeggyel rendelkező jegybankelnökök esetében valószínűséggel nő az infláció egy év múlva a „Bak” jegybankelnökökhöz képest. Mivel infláció növelő hatása van ezért a „Halak” és az „Oroszlánok” galambabbak a „Bak” -hoz képest. Ebben az esetben, ha a „Halak” -hoz rendelt változó szignifikáns, és a „Bak” -hoz képest jelentős különbséget mutat az inflációra gyakorolt hatásban, az azt jelenti, hogy a jegybankelnökök csillagjegyének különbsége valóban befolyásolhatja az inflációt.

Ez azt sugallja, hogy a „Halak” és az „Oroszlán” jegyhez tartozó jegybankelnököknek lehet olyan jellemzőjük vagy döntési tendenciájuk, amely nem egy százalék alatti szignifikanciával ugyan, de hatással van az egy évvel későbbi infláció alakulására az adott országban.

5.2.1.4. CPI (+2) Fiatalok

Mindezt megtekintve a két évvel későbbi inflációra kisebb 544 megfigyelésszámmal 49 országra történt a becslés, ahol az R-négyzet 0,5802.

Fiatalkori plusz változókkal kiegészített becslésben szignifikáns értékek a horoszkópnál jelentek meg. Alacsonyan szignifikáns értékkel a „Szűz” és a „Skorpió” - együttható értékkel, mint indikátorváltozók mutatnak hatást.

A „Szűz” és az „Skorpió” jegyekkel rendelkező jegybankelnökök esetében kis összefüggés mutatkozik az adott ország inflációjának alakulásával két év múlva. Megfigyelhető, hogy a „Szűz” és az „Skorpió” jegyekhez tartozó jegybankelnökök inkább hajlamosabbak voltak az infláció csökkentésére, ellentétben a „Bak” jegyhez tartozó kollégáikkal, ezért a „Bak” -hoz képest azok inkább héjábbak. Fontos kiemelni mindezek az eredmények alacsony szignifikanciaszinten kerülnek értelmezésre.

Ezen különböző karakterisztikák hatással lehetnek a jegybankelnökök inflációs monetáris politikai döntések meghozatalára. Bár ezek az összefüggések nem értek el magas szignifikanciaszintet, mégis azt mutatják, hogy a horoszkóp jegyek és a monetáris döntéshozatal között összefüggések lehetnek.

5.3. EREDMÉNYEK A GDP-NÖVEKEDÉSRE

5.3.1. GDP eredményeinek összesítése

Az egy évvel későbbi GDP-nél ($GDP (+1)$) a „Nem” és a „Kezdőbetű” bizonyult szignifikánsnak. Kiemelendő, hogy a „Kezdőbetű” -nél az ábécében egyre inkább előre haladva Z-fele alacsony szignifikancia mellett galambabbá válnak a jegybankelnökök, míg a „Nem” -nél a pozitív együttható miatt közepes szignifikancia mellett a nők héjábbnak bizonyulnak, viszont megelőlegezve a két évvel későbbi időszak eredményét, erős szignifikancia jött ki a „Nem” -nél, együtthatója miatt egy irányba tart az egy évvel későbbi értékkel.

	GDP(+1)	GDP(+2)	GDP(+1) Fiatalkor	GDP(+2) Fiatalkor
GDP	0,140 (0,087)	0,027 (0,026)	-0,005 (0,065)	-0,145*** (0,049)
GDP(-1)	-0,021 (0,029)	0,020 (0,026)	-0,181*** (0,067)	0,009 (0,060)
GDP(-2)	0,033 (0,025)	-0,006 (0,023)	0,027 (0,093)	-0,058 (0,064)
Hivatali idő	-0,015 (0,045)	0,030 (0,056)	0,051 (0,106)	0,140 (0,096)
Végzettség	-0,047 (0,460)	-0,557 (0,460)	-0,569 (0,789)	-0,256 (1,284)
Kezdőbetű	0,026* (0,014)	0,010 (0,014)	0,065 (0,050)	0,087 (0,058)
Nem	1,311** (0,510)	1,685*** (0,604)	0,290 (0,928)	1,167 (0,838)
Fiatalkori CPI			-0,026 (0,027)	-0,006 (0,036)
Fiatalkori GDP			-0,058 (0,123)	0,122 (0,119)
Horoszkóp				
<i>Vízöntő</i>	-0,637 (0,612)	-1,029* (0,593)	-0,206 (0,626)	0,947 (0,640)
<i>Halak</i>	-0,906 (0,654)	-0,488 (0,688)	-2,615** (1,024)	-0,671 (1,034)
<i>Kos</i>	-0,693 (0,543)	-0,429 (0,597)	-2,938** (1,306)	-1,885 (1,600)
<i>Bika</i>	-0,356 (0,645)	-0,291 (0,627)	1,312** (0,496)	1,198* (0,679)
<i>Ikrek</i>	0,066 (0,482)	-0,091 (0,591)	-1,995 (1,24)	-1,410 (1,567)
<i>Rák</i>	0,410 (0,610)	0,769 (0,554)	1,616 (1,067)	2,392** (1,078)
<i>Oroszlán</i>	0,399 (0,612)	0,598 (0,689)	-0,919 (0,86)	-0,123 (0,992)
<i>Szűz</i>	0,846 (0,540)	1,254** (0,585)	-0,057 (1,929)	2,507 (1,764)
<i>Mérleg</i>	0,063 (0,508)	0,076 (0,494)	-3,404 (2,057)	-4,054*** (1,293)
<i>Skorpió</i>	-0,052 (0,674)	0,035 (0,835)	-1,106 (1,148)	1,078 (1,374)
<i>Nyilas</i>	0,060 (0,522)	0,177 (0,535)	-0,955 (0,919)	0,502 (1,052)
R-négyzet:	0,0591	0,0095	0,0002	0,0007
Megfigyelések száma:	2 189	2 141	571	548
Megfigyelt országok száma:	107	107	50	50

2.táblázat: Jegybankelnökre jellemző karakterisztikák fix hatásokkal végzett regresszió eredményei (GDP)
Megjegyzés: Első érték együtttható értékét mutatja, amely érték az GDP-re gyakorolt hatását mutatja, zárójelben a sztenderd hiba. Makroadat melletti +/- előjel a következő (+) évet, vagy az előző (-) évet, a mellette lévő szám az évszámot jelöli. Együtttható jobb felső indexében található csillagok *, ** és *** rendre 10, 5, illetve 1 százalék melletti szignifikanciát jelölnek.

A két évvel későbbi GDP-nél (GDP (+2)) a horoszkópok közül a „Vízöntő” és a „Szűz” bizonyult a „Bak” -hoz képest szignifikánsnak. „Nem” karakterváltozó erős szignifikanciával megerősíti, itt is a nők bizonyultak héjábbnak.

Az GDP (+1) és GDP (+2) -re való hatások összehasonlításakor „Nem” karakterváltozó lett szignifikáns, amely pozitív együttthatója miatt, mindkét időszakra ugyanabba az irányba befolyásolja a GDP-t, amelyből következtethető, hogy a nők inkább héjábbak. Ez az eredmény nem volt megfigyelhető a fiatalkori magyarázó változókkal bővített (GDP (+1) Fiatalkor és a GDP (+2) Fiatalkor) becslésekben.

Összehasonlítva egyezőségek a fiatalkori magyarázó változókkal kiegészített becsléseket (GDP (+1) Fiatalkor; GDP (+2) Fiatalkor) egyedül az állapítható meg, hogy a horoszkóp volt egyező, viszont azon belüli indikátorok a két időszakon belül csak a „Bika” volt egyező, minden más csillagjegyet eltért. Más karakterváltozók mindkét becslésénél azok nem bizonyultak a horoszkópon kívül szignifikánsnak.

Négy különböző becslést együtt vizsgálva sem jött ki egyező domináns karakterisztika, viszont amely karakterisztikákról nem esett szó, ott megállapítható, hogy nincs szignifikancia függő és a magyarázóváltozók között.

Fontos megemlíteni, hogy becsléseknél R-négyzet alacsony értékű. A modellezett változók csak kis része képes megmagyarázni a GDP változását.

5.3.1.1. GDP (+1)

Ebben a regresszióban az egy évvel későbbi GDP-t magyarázom a jegybankelnökök karakterisztikáinak jellemzőivel. Az elemzés során összesen 2189 megfigyelés történt, amelyek 107 különböző országban keletkeztek. Az R-négyzet érték alapján az általánosan magyarázóerő nem túl magas, mindössze 5,91%-os, ami azt jelzi, hogy a modell által bemutatott változók csak csekély mértékben képesek megmagyarázni a GDP változását az egy évvel későbbi időszakban.

Az eredmények azt mutatják, hogy a jegybankelnök személyes jellemzői közül a „Nem” és a „Kezdőbetű” magyarázóváltozó mutatott szignifikáns összefüggést az egy évvel későbbi GDP-vel (GDP (+1)). Ez arra utal, hogy a jegybankelnök nemének és kezdőbetűjének változása hatással van a monetáris politikai döntésekre egy évvel később. Más jellemzők, mint például a végzettség, hivatali idő vagy a horoszkóp értékei nem mutattak szignifikáns hatást a GDP (+1) -re.

A pozitív koefficiens érték azt jelenti, hogy a férfi jegybankelnökökkel azonosított országokban a GDP magasabb egy évvel később, míg a negatív koefficiens érték azt jelenti, hogy a női jegybankelnökökkel azonosított országokban a GDP alacsonyabb egy évvel

később, amelyből következtethető, hogy a férfiakra inkább jellemzőbb a galambság, mint a nőkre. Fontos megjegyezni a mintában jóval magasabb a férfiak aránya a nőkhöz képest.

Mivel a „Kezdőbetű” változó szignifikáns a modellben, ez arra utalhat, hogy az egy évvel későbbi GDP-t befolyásolhatja a jegybankelnök nevének kezdőbetűje. Mindebből következik, hogy „A” kezdőbetűtől távolodva a jegybankelnökök annál inkább galambabb lesznek.

Mindezek mellett R-négyzet alacsony értéke azt jelzi, hogy a modellezett változók csak kis része képes megmagyarázni a GDP változását egy évvel később. Ez arra utalhat, hogy más, nem vizsgált tényezők is befolyásolhatják a gazdasági teljesítményt.

5.3.1.2. GDP (+2)

A két évvel későbbi GDP elemzéshez (GDP (+2)) összesen 2141 megfigyelés áll rendelkezésre, amelyek 107 különböző országból származnak. A modellben az R-négyzet értékei azt mutatják, hogy az általánosan magyarázó erő a GDP változásaira nézve alacsonynak tekinthető, az overall R-négyzet értéke 0.0095.

Az eredmények alapján látható, hogy a jegybankelnök személyes jellemzői közül a "Nem" magyarázóváltozó között szignifikáns összefüggés mutatkozott GDP (+2) -re. Ebből tehát látható, hogy a jegybankelnök nemének változása hatással lehet a monetáris politikai döntésekre két évvel később. Más jellemzők, mint például a kezdőbetű, végzettség, hivatali idő vagy a horoszkóp értékei, nem mutattak szignifikáns hatást a GDP (+2) -re.

„Nem” mellett a horoszkópok közül a „Vízöntő” és a „Szűz” bizonyult a bakhoz képest szignifikánsnak. „Vízöntő” a „Bak” -hoz képest alacsonyan szignifikáns együttthatója negatív, amely inkább héjább természetűvé teszi, a „Szűz” közepesen szignifikáns, amely inkább galambabb természetűnek látszódik a „Bak” -hoz képest.

5.3.1.3. GDP (+1) Fiatalok

Mint az CPI-nél folytatott becslésnél, itt is jelentősen kisebb lett a megfigyelések száma a fiatalok változók hozzáadásával. Megfigyelési szám 571, míg a megfigyelt országok száma 50. R-négyzet értéke 0,0002 értéke alacsony, ami azt jelzi, hogy a modell nem magyarázza jól a GDP változásának változékonyságát a jegybankelnök személyes jellemzői alapján. A modellezett magyarázó változók csak nagyon kis részét magyarázzák a GDP változásainak.

Horoszkópon kívül mindegyik magyarázóváltozó nem bizonyult szignifikánsnak a „GDP (+1) Fiatalok” függő változóhoz. Kiemelve a „Nem” -et itt már nem volt szignifikáns hatás, tehát ennél a becslésnél a jegybankelnök nemének nincs jelentős hatása a későbbi GDP-re.

Horoszkópnál a „Halak”, „Kos” (negatív együttthatóval) és a „Bika” (pozitív együtttható) jegyekkel rendelkező jegybankelnökök esetében közepes összefüggés mutatkozik az adott ország GDP alakulásával egy év múlva. Megfigyelhető, hogy a „Halak” és a „Kos” jegyekhez tartozó jegybankelnökök inkább hajlamosabbak voltak szigorúbb monetáris politikára, ellentétben a „Bak” jegyhez tartozó kollégáikkal, így azok héjábbak közepes szignifikanciaszinten értelmezve, míg a „Bika” jeggyel rendelkezők inkább GDP-t növelők, azaz a „Bak” -hoz képest inkább galambabbaknak bizonyultak.

5.3.1.4. GDP (+2) Fiatalok

Folytatva becslés eredményeinek bemutatását, a két évvel későbbi GDP-re kisebb 548 megfigyelésszámmal 50 országra történt a becslés, ahol az R-négyzet 0,0007, azaz alacsony.

„GDP (+2) Fiatalokhoz” hasonlóan itt is csak a horoszkópoknál volt látható szignifikancia, ahol a „Bika” alacsony szignifikanciával és a „Rák” közepes szignifikanciával, mindkettőnél pozitív együtttható, amiből következik galambabbak a „Bak” -hoz képest. Ellentétben a „Mérleg” -gel, ahol erős szignifikancia értékkel, negatív együttthatóval bizonyult héjábbnak a „Bak” -hoz képest.

5.4. EREDMÉNYEK AZ MUNKANÉLKÜLISÉGRE

	Munka- nélküliség (+1)	Munka- nélküliség (+2)	Munka- nélküliség (+1) Fiatalok	Munka- nélküliség (+2) Fiatalok
Munkanélküliség	1,150*** (0,050)	0,963*** (0,091)	0,878*** (0,063)	0,388*** (0,090)
Munkanélküliség (-1)	-0,350*** (0,044)	-0,383*** (0,101)	-0,282*** (0,064)	0,002 (0,139)
Munkanélküliség (-2)	0,021 (0,021)	0,011 (0,064)	0,039 (0,047)	-0,156* (0,092)
Hivatali idő	0,023 (0,021)	0,070** (0,035)	0,046** (0,022)	0,067* (0,036)
Végzettség	-0,246* (0,139)	-0,700** (0,279)	0,066 (0,269)	-0,089 (0,642)
Kezdőbetű	-0,004 (0,008)	-0,009 (0,017)	-0,025* (0,014)	-0,049 (0,029)
Nem	0,316 (0,265)	0,514 (0,537)	0,625** (0,293)	0,829 (0,640)
Fiatalok CPI			-0,003 (0,012)	0,015 (0,023)
Fiatalok GDP			0,096 (0,101)	0,224 (0,203)
Horoszkóp				
<i>Vízöntő</i>	0,330** (0,131)	0,950*** (0,350)	-0,063 (0,220)	-0,012 (0,522)
<i>Halak</i>	0,116 (0,179)	0,373 (0,422)	-0,401 (0,355)	-0,506 (0,823)
<i>Kos</i>	0,031 (0,242)	0,278 (0,475)	0,297 (0,530)	1,314 (1,031)
<i>Bika</i>	0,378*** (0,140)	0,878*** (0,325)	-0,524 (0,335)	-0,976 (0,684)
<i>Ikrek</i>	-0,129 (0,191)	-0,017 (0,461)	-0,295 (0,513)	0,038 (1,051)
<i>Rák</i>	0,146 (0,240)	0,443 (0,508)	-0,058 (0,379)	0,182 (0,806)
<i>Oroszlán</i>	0,180 (0,288)	0,758 (0,615)	0,261 (0,301)	0,733 (0,671)
<i>Szűz</i>	0,367* (0,216)	0,652 (0,520)	0,007 (0,659)	-0,322 (1,168)
<i>Mérleg</i>	0,503** (0,216)	1,198** (0,472)	1,327** (0,632)	2,766** (1,336)
<i>Skorpió</i>	0,084 (0,174)	0,438 (0,343)	0,957** (0,392)	1,607* (0,901)
<i>Nyilas</i>	0,472** (0,201)	1,055** (0,447)	0,421 (0,387)	0,968 (0,772)
R-négyzet:	0,9620	0,8872	0,9424	0,5903
Megfigyelések száma:	1 606	1 558	541	518
Megfigyelt országok száma:	101	101	49	49

3.táblázat: Jegybankelnökre jellemző karakterisztikák fix hatásokkal végzett regresszió eredményei (Munkanélküliség)
Megjegyzés: Első érték együttható értékét mutatja, amely érték az munkanélküliségre gyakorolt hatását mutatja, zárójelben a sztenderd hiba. Makroadat melletti +/- előjel a következő (+) évet, vagy az előző (-) évet, a mellette lévő szám az évszámot jelöli. Együttható jobb felső indexében található csillagok *, ** és *** rendre 10, 5, illetve 1 százalék melletti szignifikanciát jelölnek.

5.4.1. Munkanélküliség eredményeinek összesítése

Az egy évvel későbbi munkanélküliségnél (Munkanélküliség (+1)) a „Végzettség” és „Horoszkóp” változói bizonyultak szignifikánsnak.

A két évvel későbbi munkanélküliségnél (Munkanélküliség (+2)) a „Hivatali idő”, „Végzettség”, „Horoszkóp” karakterváltozói mutattak szignifikáns értékeket.

Munkanélküliség (+1) és Munkanélküliség (+2) összesítve elmondható mindkét időszakban megjelent szignifikáns értéként a „Végzettség”, illetve a „Horoszkóp” változói belül a „Vízöntő”, „Bika”, „Mérleg”, „Nyilas”. „Horoszkóp” (ikreken kívül) mindegyik koefficiense pozitív, azaz hatását tekintve a „Bak” -hoz képest inkább héjábbak, míg „Végzettség” -nél az együttható negatív, így a hatás galambabb mentalitást mutat. „Bika” esetén erős szignifikanciáról beszélhetünk mind a két időszakban.

Egy évvel későbbi munkanélküliség fiatalkori karakterváltozók hozzáadásával (Munkanélküliség (+1) Fiatalkor) a „Hivatali idő” „Kezdőbetű”, „Nem” és a „Horoszkóp” mutat szignifikanciát.

Két évvel későbbi munkanélküliség (Munkanélküliség (+2) Fiatalkor) folytatva, a „Hivatali idő” és a „Horoszkóp” bizonyult a becslésben szignifikánsnak.

„Munkanélküliség (+1) Fiatalkor” és a „Munkanélküliség (+2) Fiatalkor” összesítve a „Hivatali idő” és a „Horoszkóp” változók bizonyultak szignifikánsnak. A „Hivatali idő” változónál az „Munkanélküliség (+1) Fiatalkor” először közepes szignifikancia szintet vett fel, majd az azt követő időszakban már alacsony szignifikancia szintet mutatott, de mindkét időszakban pozitív együtthatója volt, azaz minél több ideje van hivatalban az jegybankelnök, az annál inkább héjábbá válik. „Horoszkóp” indikátorváltozóinak elemzésekor a „Mérleg” és a „Skorpió” bizonyult szignifikánsnak. Mindkét változónak a koefficiense pozitív, így a megállapítható, hogy a „Bak” -hoz képest mindkét csillagjegy természete héjább. A többi magyarázóváltozó nem bizonyult szignifikánsnak.

Négy különböző becslést vizsgálva a „Horoszkópon” belül a „Mérleg” esetén jött ki mindvégig közepes szignifikancia szinttel domináns karakterisztika, illetve a Munkanélküliség (+1) időszakon kívül az összes időszakban megjelent a „Hivatali idő” szignifikanciája, amely csak a „Munkanélküliség (+2) Fiatalkor” függő változóban nem lett közepes szignifikanciaszintű. Mindkettő változót megfigyelve pozitív volt az együttható, így héjább a karakterváltozó, mindezek mellett a CPI (+2) -nél is megjelent közepes szignifikanciaszinttel héja irányát megerősítve ennek az eredménynek.

Amely karakterisztikákról nem esett szó, ott megállapítható, hogy nincs szignifikancia függő és a magyarázóváltozók között.

5.4.1.1. Munkanélküliség (+1)

Következőkben az egy évvel későbbi munkanélküliséget (Munkanélküliség (+1)) magyarázom a jegybankelnök karakterisztikáinak jellemzőivel. Az becslés során összesen 1606 megfigyelés történt, amelyek 101 különböző országban keletkeztek. Az R-négyzet értéke 0,9620, amely magas és jelzi, hogy a becslés nagy része magyarázza a munkanélküliség változékonyságát a jegybankelnök személyes jellemzői és más változók alapján.

Alacsony szignifikanciaszinttel és negatív koefficienssel a „Végzettség” csökkenti a Munkanélküliség (+1) függő változót, amely szerint a jegybankelnök közgazdászok galambnak bizonyultak, mivel érdekeltőbbek az alacsony munkanélküliségi szint tartásában.

Horoszkópoknál is több szignifikáns adat jött ki, amelyekről elmondható, pozitív együtthatói miatt inkább bizonyultak azok héjábbnak. A horoszkópok különböző jegye, mint a „Szűz” alacsony szignifikanciával, „Vízöntő” „Mérleg” „Nyilas” közepes szignifikancia szinttel és a „Bika” erős szignifikanciával, szignifikáns hatással vannak az egy évvel későbbi munkanélküliség alakulására. A jegybankelnökök születési jegyei közötti különbségek mérhető hatással lehetnek a gazdasági politikák és döntések kialakítására, amelyek pozitív hatással az egy évvel későbbi munkanélküliségre befolyással vannak a munkanélküliség alakulására. Ez azt sugallja, hogy az ilyen jegyekkel rendelkező jegybankelnökök esetén nagyobb valószínűséggel nő az egy évvel későbbi munkanélküliség, amely héja természetet sugall.

Más jegyek, mint például a „Halak”, nem mutattak szignifikáns hatást az egy évvel későbbi munkanélküliségre.

5.4.1.2. Munkanélküliség (+2)

Továbbiakban a két évvel későbbi munkanélküliséget (Munkanélküliség (+2)) mutatom be a jegybankelnök karakterisztikáinak jellemzőivel. A becslésben a megfigyelések száma 1558, amelyek 101 különböző országban keletkeztek. Az R-négyzet értéke 0,8872, magyarázza a függő változó, azaz a két évvel későbbi munkanélküliség változását.

Jegybankelnök személyes jellemzői közül közepes szignifikanciával „Hivatali idő” és a jegybankelnök „Végzettsége” szignifikáns hatást gyakorol a két évvel későbbi munkanélküliségre.

„Hivatali idő” pozitív koefficiense miatt, minél több ideje van a jegybankelnök hivatalban annál inkább héjább lesz a munkanélküliségre gyakorolt hatása miatt.

„Végzettség” szignifikáns hatást gyakorol a két évvel későbbi munkanélküliségre. A negatív együtttható azt jelzi, hogy a közgazdász végzettséggel rendelkező jegybankelnökök kevesebb hatással vannak a két évvel későbbi munkanélküliségre, így emiatt galambabb mentalitás a jellemző.

Horoszkópoknál is mint az előző becslésnél ugyanazok szignifikáns adatok jöttek ki, amelyekről elmondható, pozitív együttthatói miatt inkább bizonyultak azok héjábbnak a „Bak” -hoz képest. A „Szűz” itt már alacsony szignifikanciával nem jelent meg, „Mérleg” „Nyilas” közepes szignifikancia szinttel és a „Vízöntő” és a „Bika” erős szignifikanciával, szignifikáns hatással vannak az két évvel későbbi munkanélküliség alakulására.

5.4.1.3. Munkanélküliség (+1) Fiatalkor

Fiatalkori változók hozzáadásával, mint az CPI-nél és a GDP-nél, hasonlóan kisebb lett a megfigyelések száma, amely értéke 541. A megfigyelt országok száma itt 49. R-négyszet értéke 0,9424 magas, amely szerint jól magyarázza a munkanélküliség változásának változékonyságát a jegybankelnök személyes jellemzői alapján.

Míg az előzőekben a „Végzettség” is szignifikáns volt, itt már az nem jelent meg. Helyettük alacsony szignifikanciával a „Kezdőbetű” és közepes szignifikanciaszinttel „Nem” jelent meg. Közepesen szignifikáns lett a „Hivatali idő”.

„Hivatali idő” pozitív koefficiense miatt megállapítható, hogy minél hosszabb ideje van a jegybankelnök hivatalban itt is, annál inkább héjább lesz a munkanélküliségre gyakorolt hatása miatt.

„Kezdőbetű” koefficiense negatív, így változóval való növekvő értékek csökkentik az egy évvel későbbi munkanélküliséget. Ez azt jelenti, hogy „A”-tól minél távolabbi a jegybankelnök nevének kezdőbetűje az ábécében, csökken az egy évvel későbbi munkanélküliség, így ebből következik, hogy azok galambabbak.

„Nem” koefficiense pozitív, amely szerint a férfiak nagyobb valószínűséggel csökkentik a munkanélküliséget, mint a nők, ezáltal a nők héjábbak.

Horoszkópoknál közepes szignifikanciával, pozitív együttthatóval a „Mérleg” és a „Skorpió” bizonyult, ahol a „Bak” -hoz képest azok héjábbnak bizonyultak.

5.4.1.4. Munkanélküliség (+2) Fiatalkor

A fiatalkori változók hozzáadásával a két évvel későbbi GDP-re kisebb 518 megfigyelésszámmal 49 országra történt a becslés, ahol az R-négyszet 0,5903 lett.

A „Horoszkóp” mellett alacsony szignifikanciaszinttel „Hivatali idő” is szignifikánsnak bizonyult.

Az „Hivatali idő” változó pozitív együttthatója arra utal, hogy minél több ideje van a jegybankelnök a hivatalában, annál nagyobb lesz a „Munkanélküliség (+2) Fiatalok” -ra gyakorolt hatás, emiatt héjább lesz.

A horoszkópnál a továbbra is a közepes szignifikanciával „Mérleg” és alacsony szignifikanciával „Skorpió lett szignifikáns, amelyek pozitív együttthatói miatt héjább mentalitásának bizonyultak.

5.5. EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA:

Hivatali idő:

Az eredmények az infláció és a munkanélküliség két évvel későbbi eredményeinél is megjelent közepes szignifikanciaszinttel. Együttthatójuk ugyan eltérő előjelű, de hatás irányát nézve egy fele haladnak az eredmények, amelyből következtetve a jegybankelnöknek minél több ideje van hátra annál héjábban viselkednek azok.

Becslés eredményei szerint kijelenthető, hogy a GDP-t mérhető szinten a hivatali idő karakterváltozó az alkalmazott modellel nem befolyásolta.

Végzettség

Eredményeket tekintve az egy és két évvel későbbi munkanélküliségre alacsony, illetve közepes szignifikanciaszinttel a végzettség hatásként megjelent. Együttthatójuk előjele megegyezett, így az eredmények szerint a közgazdászok galambnak bizonyultak.

A becslés sem az inflációra, sem a GDP-re, a fiatalok benyomásai által sem mutatott szignifikanciát, így kijelenthető, hogy mérhető szinten a végzettség ezeknél a függő makrováltozónál az alkalmazott modellel nem befolyásolta.

Kezdőbetű

Kezdőbetű magyarázóváltozó alacsony szignifikanciaszinten az egy évvel későbbi GDP és a szintén egy évvel későbbi, viszont fiatalok makroadatokkal növelt munkanélküliség becslésben is alacsony szignifikanciával megjelent. Együttthatójuk előjele ellentétes, de hatásuk egy irányba tart. Azaz, ha növekszik a kezdőbetű értéke, vagyis, ha az ábécé vége felé haladunk, annál galambabb lesz a jegybankelnök.

A becslés az inflációra nem mutatott szignifikanciát, így kijelenthető, hogy mérhető szinten a kezdőbetű az alkalmazott modellel nem befolyásolta a makrováltozót.

Nem

A nem, mint karakterisztika az egy évvel későbbi GDP-nél közepes szignifikanciaszinttel, míg a két évvel későbbi GDP-nél erős szignifikanciával befolyásolhatja a jegybankelnök döntését, pozitív együttthatója miatt a nők a felmérésben héjábbnak bizonyultak a férfiaknál. A fiatalok változókkal bővített egy évvel későbbi

munkanélküliségre közepes szignifikanciával jelent meg az eredmény, előbbi irányhatást megerősíti.

A kutatott szakirodalmak, ahol a világ monetáris igazgatótanácsainak összetételét vizsgálták a nemek alapján, és magyarázatot kerestek a nők alacsony reprezentativitására azt a következtetést vonták le, hogy a nőket inkább „puhább” galamb természetűnek sztereotipizálták (Bodea & Kerner, 2022), viszont a mostani mért eredmények szerint, inkább héjább mentalitásúak lehetnek a nők.

A becslés itt is mint a kezdőbetűnél az inflációra nem mutatott szignifikanciát, így kijelenthető, hogy mérhető szinten a nem az alkalmazott modellel nem befolyásolta a makrováltozót.

Fiatalkori infláció, GDP

A fiatal korban átélt infláció és gazdasági növekedés tapasztalás nem mutatott ki egyik makrováltozónál sem szignifikáns értéket.

Így a becslés és az alkalmazott modell szerint, mérhető szinten ezek nincsenek hatással az infláció, GDP és munkanélküliségre a jegybankelnökön keresztül.

Horoszkóp

Fontos megemlíteni a véletlenszerűségek lehetőségét, illetve Synder (1974) kutatásából következően, annál az egyénnél válik a horoszkóp determinisztikusabb értelművé, aki hisz benne. Mindezek mellett, ha a jegybankelnök elfogadja, hogy ezeknek az eredményeknek hatása van, akkor az akár befolyásolhatja a döntéseit is. Meg kell ejtenem, hogy más és más kultúrákban eltérő a horoszkópértelmezés, mint Kínában vagy Indiában, így érdemes az eredményeket megfelelő távolságból értelmezni.

Az eredmények alapján megfigyelhető, hogy a jegybankelnökök csillagjegyének szignifikanciája különböző mértékekkel; de hatásokat eredményez a makrogazdasági változókra. Erős szignifikanciájú csillagjegy, mint például a „Bika”, hatást gyakorol mind a munkanélküliség, mind a GDP alakulására. Közepes szignifikanciájú jegybankelnöki csillagjegyek, mint például a „Vízöntő” a „Mérleg”, jellemzően mérsékeltebb hatást mutatnak, de még mindig észlelhető a kapcsolat a gazdasági mutatók és a csillagjegy között.

6. ÖSSZEFOGLALÁS:

Karakterisztikák, a héjaságon galambszágon keresztül hatnak-e az inflációra, GDP-re munkanélküliségre? A modell által mért eredmények szerint összességében inkább igen. Miért?

Megfigyelések számát tekintve az infláció és GDP változóinál hasonlóak voltak 2100 körül, míg a munkanélküliségnél 1600 körülre csökkent, mivel arról adatok csak 1991-től álltak rendelkezésre. Arányosan alakultak, a fiatalok benyomásaival bővített számításokkal végzett becslések is kis eltéréssel azonos elemszámmal az összes makrováltozónál, 550 körüli annak értéke. Megfigyelt országok száma is 105 körül alakult. Ebből nagy megfigyelési számból következtetve a világ legtöbb országát lefedi a becslés, ahol adatok rendelkezésre állnak.

Jegybankelnökökhöz tartozó személyes adatok összegyűjtésére több forrásból is dolgoztam, de azok nehéz elérhetősége és inkonzisztenciája miatt az nehezítette a kutatást, viszont azokat megbízhatónak tekintem.

Az alkalmazott modell igyekezett lefedni, minden lehetséges és mérhető karakterváltozót, amellyel konzekvensen összehasonlíthatóvá válnak az ország jegybankelnökei és azokkal megfelelő számításokat lehessen végezni.

Mindezek ismertetése után a galamb-héja spektrumon keresztül értelmezett eredmények alapján megállapítható, hogy a karakterisztikák, mint a hivatali idő, végzettség, kezdőbetű, nem és horoszkóp együtthatói között összefüggések mutatkoznak az inflációra, GDP-re és munkanélküliségre gyakorolt hatások terén.

1. Hivatali idő: Az eredmények azt sugallják, hogy minél több ideje van pozíciójában, annál inkább héjább tendenciát mutat a jegybankelnök. Ez a tendencia közepes szignifikanciaszinten jelentkezik az infláció és a munkanélküliség esetében két évvel később is.
2. Végzettség: A közgazdászok galambnak bizonyultak, ami a munkanélküliségre gyakorolt hatást illeti. Más makrováltozók esetében azonban nem mutattak szignifikáns hatást.
3. Kezdőbetű: A kezdőbetűnek lehet bizonyos hatása a jegybankelnökök döntéseire, azaz minél inkább Z felé haladunk, annál inkább lesz a jegybankelnök galambabb különösen a munkanélküliség és a GDP tekintetében.
4. Nem: A kutatás azt sugallja, hogy a nők héjábbak lehetnek a döntéseikben, különösen a munkanélküliség tekintetében.

5. Fiatalkori tapasztalatok (Infláció, GDP): Ezek az karakterváltozók nem mutattak ki szignifikáns hatást a makrováltozókra.
6. Horoszkóp: A horoszkóp alapján végzett elemzés több közepesen szignifikáns hatással mutat összefüggést a jegybankelnökök döntéseivel, de ezt érdemes fenntartással kezelni, és a különböző kultúrák eltérő horoszkópértelmezését is figyelembe kell venni.

Összességében a jegybankelnökök mérhető személyes jellemzői befolyásolhatják monetáris politikai döntéseiket, bár a hatások mértéke, mint a hit; és iránya, azaz felhasználása változó lehet a különböző tényezők és körülmények függvényében.

IRODALOMJEGYZÉK

- Alesina, A., & Glaeser, E. (2004). *Fighting poverty in the us and europe: A world of difference* (1. kiad.). Oxford University PressOxford. <https://doi.org/10.1093/0199267669.001.0001>
- Aslam, M., Farvaque, E., & Malan, F. (2021). A disaster always rings twice: Early life experiences and central bankers' reactions to natural disasters. *Kyklos*, 74(3), 301–320. <https://doi.org/10.1111/kykl.12267>
- Bodea, C., & Kerner, A. (2022). Fear of inflation and gender representation in central banking. *European Journal of Political Economy*, 74, 102192. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2022.102192>
- Bordo, M., & Istrefi, K. (2023). Perceived FOMC: The making of hawks, doves and swingers. *Journal of Monetary Economics*, 136, 125–143. <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2023.03.001>
- Boy, D. (2002). Les Français et les para-sciences: Vingt ans de mesures. *Revue Française de Sociologie*, 43(1), 35. <https://doi.org/10.2307/3322678>
- Brissman, I., Linjamaa, P., & Thykier Makeeff, T. (2024). *Handbook of rituals in contemporary studies of religion: Exploring ritual creativity in the footsteps of anne-christine hornborg*. BRILL. <https://doi.org/10.1163/9789004692206>
- Chatterjee, P., Mishra, H., & Mishra, A. (2023). Does the first letter of one's name affect life decisions? A natural language processing examination of nominative determinism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 125(5), 943–968. <https://doi.org/10.1037/pspa0000347>
- Clobert, M., Van Cappellen, P., Bourdon, M., & Cohen, A. B. (2016). Good day for Leos: Horoscope's influence on perception, cognitive performances, and creativity. *Personality and Individual Differences*, 101, 348–355. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.06.032>

- Dreher, A., Sturm, J.-E., & De Haan, J. (2008). Does high inflation cause central bankers to lose their job? Evidence based on a new data set. *European Journal of Political Economy*, 24(4), 778–787. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2008.04.001>
- Dreher, A., Sturm, J.-E., & Haan, J. D. (2010). When is a central bank governor replaced? Evidence based on a new data set. *Journal of Macroeconomics*, 32(3), 766–781. <https://doi.org/10.1016/j.jmacro.2010.04.001>
- Ehrmann, M., & Tzamourani, P. (2012). Memories of high inflation. *European Journal of Political Economy*, 28(2), 174–191. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2011.11.005>
- Eijffinger, S. C. W., Mahieu, R., & Raes, L. (2015). *Hawks and doves at the fomc* (SSRN Scholarly Paper 2570848). <https://doi.org/10.2139/ssrn.2570848>
- Fei, Q., Bell, R. L., Kennebrew, D., & Minton, S. (2023). The career benefit of having a “good” name. *Journal of Applied Business and Economics*, 25(4). <https://doi.org/10.33423/jabe.v25i4.6364>
- Giuliano, P., & Spilimbergo, A. (2014). Retracted: Growing up in a recession. *The Review of Economic Studies*, 81(2), 787–817. <https://doi.org/10.1093/restud/rdt040>
- Hall, R. (1976). *Notes on the current state of empirical macroeconomics*. Manuscript.
- Hamilton, , M. M. (1995). *Incorporation of astrology-based personality information into long-term self-concept*. *Journal of Social Behavior & Personality*, 10(3), 707–718.
- Hamilton, M. (2001). Who believes in astrology? *Personality and Individual Differences*, 31(6), 895–902. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00191-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00191-4)
- Horn, K. I. (2009). *Roads to wisdom, conversations with ten Nobel laureates in economics*. Edward Elgar.
- Ioannidou, V., Kokas, S., Lambert, T., & Michaelides, A. (2022). (In)Dependent central banks. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4262695>

- Istrefi, K. (2019). In fed watchers' eyes: Hawks, doves and monetary policy. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3441659>
- Kitayama, S., & Karasawa, M. (1997). Implicit self-esteem in japan: Name letters and birthday numbers. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(7), 736–742. <https://doi.org/10.1177/0146167297237006>
- Krosnick, J. A., & Alwin, D. F. (1989). Aging and susceptibility to attitude change. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(3), 416–425. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.3.416>
- Malmendier, U., & Nagel, S. (2016). Learning from inflation experiences *. *The Quarterly Journal of Economics*, 131(1), 53–87. <https://doi.org/10.1093/qje/qjv037>
- Malmendier, U., Nagel, S., & Yan, Z. (2021). The making of hawks and doves. *Journal of Monetary Economics*, 117, 19–42. <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2020.04.002>
- Mishra, P., & Reshef, A. (2019). How do central bank governors matter? Regulation and the financial sector. *Journal of Money, Credit and Banking*, 51(2–3), 369–402. <https://doi.org/10.1111/jmcb.12578>
- Morgan, H., Collins, H., Moore, S., & Eley, C. (2022). Written in the stars: Did your specialty choose you? *Postgraduate Medical Journal*, 98(1157), 205–211. <https://doi.org/10.1136/postgradmedj-2020-139058>
- Pelham, B. W., Mirenberg, M. C., & Jones, J. T. (2002). Why Susie sells seashells by the seashore: Implicit egotism and major life decisions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(4), 469–487. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.4.469>
- Snyder, C. R. (1974). Why horoscopes are true: The effects of specificity on acceptance of astrological interpretations. *Journal of Clinical Psychology*, 30(4), 577–580. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(197410\)30:4<577::AID-JCLP2270300434>3.0.CO;2-8](https://doi.org/10.1002/1097-4679(197410)30:4<577::AID-JCLP2270300434>3.0.CO;2-8)

- Steyn, R. (2013). Astrological planetary alignment and personality differences: Saving us from ignorance. *The International Journal of Science in Society*, 4(1), 117–122.
<https://doi.org/10.18848/1836-6236/CGP/v04i01/51368>
- Sturm, J.-E., & De Haan, J. (2001). Inflation in developing countries: Does central bank independence matter? *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.277288>
- Urbatsch, R. (2014). Alphabetical effects on political careers. *Names*, 62(4), 229–238.
<https://doi.org/10.1179/0027773814Z.000000000093>
- Van Rooij, J. J. F. (1999). Self-concept in terms of astrological sun-sign traits. *Psychological Reports*, 84(2), 541–546. <https://doi.org/10.2466/pr0.1999.84.2.541>
- W. Moore, D. (2005). *Three in four americans believe in paranormal*. Gallup.Com.
<https://news.gallup.com/poll/16915/Three-Four-Americans-Believe-Paranormal.aspx>
 (Letöltés dátuma: 2024.03.14)

